OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
LsN Markus Tervonen

25.4.2016

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS LAEIKSI YHDISTYSLAIN, YRITYS- JA YHTEISÖTIETOLAIN 14 §:N SEKÄ USKONNONVAPAUSLAIN MUUTTAMISESTA (HE 33/2016 vp) – VASTINE LAKIVALIOKUNNAN KUULEMIEN ASIANTUNTIJOIDEN HUOMAUTUKSIIN

Oikeusministeriö lausuu vastineena lakivaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden huomautusten johdosta seuraavan.

Yleistä

Lakiehdotuksen valmistelussa ja valiokunnan kuulemisessa asiantuntijat ovat pääosin suhtautuneet myönteisesti lakiehdotuksen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Toisaalta esitystä on tältä osin kommentoitu myös seuraavasti:

-**professori Heikki Halilan** mukaan yhdistystoiminnan erityispiirteitä ei ole riittävästi huomioitu ja keskeiset järjestöt on sivuutettu esityksen valmistelusta. Halilan mielestä valmistelun taustana on virheellinen ajatus siitä, että yhteisöjä ja säätiöitä koskevat lait tulee uudistaa osakeyhtiölakia mallina pitäen. Halila toteaa myös, ettei lakiehdotuksen kustannusvaikutuksista viranomaiselle ei ole esitetty laskelmaa ja yhdistystoiminnan helpottumista ei ehdotuksessa ole perusteltu. Halilan mukaan lakiesitys on omiaan lisäämään hallinnointikuluja ja aiheuttamaan uusia epäselvyystilanteita.

-**Akavan ja professori Halilan** mukaan yhdistyslaissa tulisi välttää tulkintaongelmia aiheuttavia liian yksityiskohtaisia säännöksiä.

Oikeusministeriö: Lakiehdotus on valmistelu oikeusministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) yhteistyönä. Valmistelun aikana ehdotusta on esitelty PRH:n yhdistys- ja säätiöasioiden neuvottelukunnassa ja Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE:ssa. Ehdotuksesta on järjestetty laaja lausuntokierros, jonka lausunnonantajat (yhdistykset ja järjestöt mukaan lukien) kannattivat yleisesti ehdotuksen sääntelytapaa ja sisältöä. Yhdistystoiminnan erityispiirteiden huomioimiseksi esitystä ja sen perusteluja on lausuntokierrosta seuranneessa jatkovalmistelussa täydennetty yhdistysten ja järjestöjen palautteen mukaisesti.

Yhdistysten erityispiirteet on ehdotuksessa huomioitu mm. pienille yhdistyksille mahdollisen kevyemmän selvityksen, loppuselvityksen tarkastamista koskevien poikkeuksien, viranomaisaloitteisen rekisteripoiston edellytysten ja rekisteripoistosta viestinnän sekä rekisteri-ilmoitusten osalta. Valmistelun yhteydessä yhdistykset ja niiden palveluntarjoajat, keskusjärjestöt sekä viranomaiset ovat pääosin arvioineet, että ainakin päätöksen pätemättömyyden ja selvitysmenettelyn selventäminen sekä yhdistysten rekisteri-ilmoitusten helpottaminen parantavat yhdistysten toimintaedellytyksiä. Professori Halilan lausunnossa ei tarkemmin yksilöidä lainmuutoksesta johtuvia hallinnointikuluja. Muut lausunnonantajat (yhdistykset ja keskusjärjestöt mukaan lukien) eivät ole kiinnittäneet huomiota kasvaviin hallinnointikustannuksiin.

Ehdotuksessa on selvitetty myös rekisteripoistosta aiheutuvia tietojärjestelmäkustannuksia ja niiden huomioimista PRH:n toiminnan ja talouden suunnittelussa. Kaikkien lainmuutosten vaikutusten osalta ei kuitenkaan voida esittää tarkkaa euromääräistä kustannusvaikutusta. Yhdistysrekisterin liittämisestä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään myöhemmin aiheutuvat vaikutukset arvioidaan erikseen tätä koskevan lainsäädännön valmistelun yhteydessä.

Yhdistyksen päätöksen moitteenvaraisuus (YhdL 32 §)

Akavan ja **professori Halilan** mukaan lain 32 §:n 1 momentin muuttaminen aiheuttaisi enemmän tulkintaongelmia kuin poistaisi niitä. **Professori Jukka Mähönen** ei näe ehdotukselle tarvetta. Mähösen arvion mukaan nykyinen säännös ei vaikuta aiheuttaneen merkittäviä ongelmia yhdistyksille tai niiden jäsenille.

Oikeusministeriö: Muotovirheen vaikutusta päätöksen pätemättömyyteen ehdotetaan selvennettäväksi voimassa olevaa oikeutta (oikeuskirjallisuudessa mm. Halila-Tarasti, Yhdistysoikeus, 2011, s. 458-459) ja muita yksityisiä yhteisöjä koskevaa lainsäädäntöä vastaavasti. Ehdotusta vastaavan yleisesti tunnetun pätemättömyysperusteen soveltamisessa ei ole ilmennyt ongelmia muiden yksityisten yhteisöjen osalta. Yhdistysten erityispiirteiden huomioimiseksi ehdotuksen perusteluissa on erikseen selvennetty, mitä päätöksenteon muotovirheen vaikutuksella ”muuten yhdistyksen jäsenen oikeuteen” tarkoitetaan.

Lakiehdotuksesta järjestetyllä laajalla lausuntokierroksella muut ehdotusta kommentoineet lausunnonantajat – huomattava määrä yhdistyksiä/järjestöjä (mm. VALO, SOSTE, Allianssi, Suomen Yrittäjät), eräät puolueet (Virheät, Keskusta) ja näille asiantuntijapalveluita tarjoavat (Asianajajaliitto, PriceWaterhouseCoopers) mukaan lukien – kannattivat ehdotusta ja arvioivat sen helpottavan yhdistyksen päätöksenteon järjestämistä. Ehdotus ei heikennä yksittäisen yhdistyksen jäsenen oikeussuojaa.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Yhdistyksen päätökseen perustuva selvitysmenettely (YhdL 40 §)

Akavan mukaan nimenomainen säännös selvitystoimien tarkoituksesta on tarpeeton. Lisäksi selvitysmiehen velvollisuus hakea ylivelkainen yhdistys konkurssiin monimutkaistaa Akavan mukaan sääntelyä.

Oikeusministeriö: Lakiehdotuksesta järjestetyllä laajalla lausuntokierroksella pääosa muista lausunnonantajista – suuret järjestöt mukaan lukien – kannattivat ehdotettua selvitysmenettelyn selventämistä yhdistyslain tasolla. Erityisesti kiinteistökirjaamisviranomainen (MML) arvioi, että selvitysmenettelyn tarkoituksesta säätäminen selventää yhdistyksen selvitysmiesten toimivaltaa sen käsiteltäväksi tulevissa tapauksissa.

Ehdotettu selvitysmiesten velvollisuus ylivelkaisen yhdistyksen hakemiseen konkurssiin vastaa sisällöltään voimassa olevaa oikeutta (mm. HE 64/1988 vp., s. 63 ja Halila-Tarasti, Yhdistysoikeus, 2010, s. 610). Lain sanamuodon selventäminen on tarpeen, jotta yhdistyksen velkojien asema tulee selvitettyä riittävällä tavalla, kuten muissakin vastaavassa tilanteessa olevissa yksityisissä yhteisöissä.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Vihreä liitto rp:n mukaan tulisi vielä harkita loppuselvityksen hyväksyvästä yhdistyksen kokouksesta luopumista. Vihreiden mukaan on epätodennäköistä, että toimintansa lopettanut yhdistys pystyisi useinkaan järjestämään kokouksen. Lisäksi on epäselvää, miten yhdistys voi enää toimia, kun oikeuskirjallisuudessa on katsottu yhdistyksen toiminnan nimenomaisesti loppuvan, kun yhdistys on päättänyt purkautua. Esityksessä omaksuttu epätarkoituksenmukainen kanta lisää Vihreiden mukaan yhdistyksen kokouksen toimivaltaan liittyviä ongelmia.

Oikeusministeriö: Ehdotuksen mukaan purkamisesta päättävä yhdistyksen kokous voi valita hallituksen tilalle yhden tai useamman selvitysmiehen, jolloin hallituksen toimivalta päättyy. Yhdistyksen kokouksen toimivallan päättymisestä ei ole nimenomaista säännöstä, joten selvitystoimien aloittaminen ei sellaisenaan lopeta yhdistyksen kokouksen toimivaltaa eikä estä loppuselvityksen hyväksyvän yhdistyksen kokouksen pitämistä. Lakiehdotuksesta poikkeavasta oikeuskirjallisuuden kannasta on käytännössä seurannut, ettei selvitysmiehillä ole ollut velvollisuutta esittää loppuselvitystä yhdistyksen jäsenten tarkastettavaksi.

Loppuselvityksen tarkistavan yhdistyksen kokouksen järjestämiseen joissakin yhdistyksissä liittyvät käytännön vaikeudet – kokouksen tarpeettomuus – on otettu huomioon lakiehdotuksesta lausuntokierroksella saatujen kommenttien perusteella. Kokousta ei lain mukaan tarvitse kutsua koolle, jos se on tarpeetonta yhdistyksen varojen vähäisyys ja muut seikat huomioon ottaen.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Toimintansa lopettaneen yhdistyksen määrääminen purettavaksi (YhdL 41 §)

Perussuomalaiset r.p. kiinnittää huomiota tilanteisiin, joissa puolueen paikallisyhdistys ei enää toimi piirijärjestön jäsenenä, mutta jatkaa toimintaansa muuttamatta nimeä.

Tällaisen harhaanjohtavan tilanteen estämiseksi lakiesitykseen tulisi lisätä maininta siitä, että jos yhdistyksen purkamista hakee muu taho, jota asia koskee, voidaan edellyttää yhdistyksen purkamisen peruuttamiseksi yhdistyksen sääntöjen ja nimen muuttamista.

Oikeusministeriö: Ehdotettu säännös voisi tarpeettomasti heikentää myös sinänsä asianmukaisen yhdistyksen nimen suojaa. Lain mukaan yhdistyksen nimen on selvästi erotuttava rekisterissä ennestään olevien yhdistysten nimistä eikä nimi saa olla harhaanjohtava. Viime kädessä harhaanjohtavan nimen käyttöön voi puuttua nostamalla kanteen yhdistystä vastaan rekisterimerkinnän kumoamiseksi. Yhdistyksen nimen pysyvyyteen ja sen käytön kieltämiseen liittyvät kysymykset tulevat riittävällä tavalla arvioiduiksi voimassa olevan lain mukaisessa tuomioistuinmenettelyssä.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

MTK:n mukaan pitkään toimimattomana olleiden yhdistysten purkamisessa esiintyneiden väärinkäytösten estämiseksi selvitysmiehen lopputilitys olisi tehtävä PRH:lle ja annettava viranomaiselle velvollisuus myös selvitysmiehen toimien tarkoituksenmukaisuuden valvontaan.

Oikeusministeriö: Ehdotuksen valmistelussa on harkittu loppuselvityksen rekisteröintivelvoitteen säätämistä. Tätä ei kuitenkaan ehdoteta, koska rekisteröintivelvoitteen edellyttämiä muutoksia ei ole tarkoituksenmukaista tehdä pian käytöstä poistuvaan yhdistysrekisterin käsittelyjärjestelmään. Toisaalta PRH ei ole yhdistysten toimintaa valvova viranomainen.

Pitkään toimimattomana olleiden yhdistysten purkamisessa esiintyneiden väärinkäytösten estämiseksi ehdotetaan, että selvitysmiehen on huolehdittava loppuselvityksen pitämisestä yhdistyksen jäsenten, velkojien, sopimuskumppaneiden ym. nähtävänä.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Yhdistyksen purkaminen ja rekisteripoisto viranomaisen aloitteesta (YhdL 41 a §)

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE:n puolesta annetussa lausunnossa todetaan, että viranomaisaloitteisessa rekisteripoistossa sovellettava 20 vuoden aikaraja on yhdistysten kohdalla perusteltu. Toisaalta **valtiovarainministeriö** on asiantuntijalausunnossaan viitannut lausuntokierroksella esittämäänsä 10 vuoden aikarajaan.

Oikeusministeriö: Rekisteripoistoon sovellettavaan 20 vuoden aikarajaan on päädytty tarkastelemalla PRH:n tilastotietoja yhdistysten ilmoitusaktiivisuudesta. Yhdistystoiminnan erityispiirteiden huomioimiseksi mainittu aika on kaksinkertainen verrattuna mm. kaupparekisteripoistosta säädettyyn.

Aiemman kertalain 30 vuoden aikarajaa lyhyemmästä määräajasta ei oleteta aiheutuvan ongelmia, koska ehdotuksessa määritellään aiempaa lakia tarkemmin myös rekiste-

riviranomaisen oma-aloitteinen selvitysvelvollisuus, rekisteripoiston viestintä ja yhdistyksen palauttaminen rekisteriin viranomaisen itseoikaisuna. Poiston mahdollistava määräaika hyväksyttiin yleisesti lausuntokierroksella.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Akavan ja professori Mähösen mukaan olisi parempi, että rekisterin puhdistaminen totutettaisiin erillisellä kertalailla. Toisena vaihtoehtona ehdotukselle **professori Halila ja Akava** esittävät, että yhdistyslakiin perustuva rekisteripoisto tehtäisiin laissa säädettyjen määräaikojen välein. Halilan mukaan vuosittain tai muuten kovin usein toteutettava rekisteripoisto ajaisi liitot kovalle koetukselle, kun niiden pitäisi seurata, onko niiden jäsenjärjestöjä poistouhan alla.

Oikeusministeriö: Edellisestä (kertalakiin perustuneesta) massapoistosta on pian 25 vuotta. Yhdistysrekisteriin on tällä välin kertynyt arviolta 30 000 – 40 000 toimimatonta yhdistystä. Kertalakiin perustuvan massapoiston toteutus on siten viivästynyt tarpeettoman kauan. Ei myöskään ole tarkoituksenmukaista jatkossa osoittaa lainvalmisteluresursseja erillisten kertalakien laatimiseen.

Vuosittaista rekisteripoistoa ongelmallisena pitäneiden lausunnonantajien palautteen perusteella ehdotuksen perusteluista on poistettu maininta *”vuosittaisesta”* poistosta. Käytännössä rekisteriviranomainen arvioi rekisteripoiston toteuttamista mm. kulloisenkin työtilanteen, käytössä olevien resurssien ja rekisteripoiston tarpeen perusteella. Rekisteriviranomainen pitää hyvin todennäköisenä, että yhdistysrekisteripoistoja ei tulla toteuttamaan niin usein, kuin kaupparekisterilain mukaisia poistoja on toteutettu. Lain voimaantulon yhteydessä vuosina 2016 - 2017 toteutettavan, edunsaajarekisterin perustamiseksi tarpeellisen, massapoiston jälkeen rekisteriviranomaisen resurssit menevät lähivuosina tietojärjestelmien rakentamiseen ja muuttamiseen. Todennäköistä on, että yhdistysten poistomenettely toteutetaan seuraavan kerran vasta 2020-luvulla. Käytännössä mahdollista on, että poistomenettely toteutetaan korkeintaan viiden vuoden tai kymmenen vuoden välein.

Ehdotusta on erityisesti yhdistysten ja järjestöjen palautteen perusteella jatkovalmistelussa täydennetty rekisteripoiston viestinnän selventämiseksi. Ehdotuksen perusteella rekisteriviranomainen viestii menettelystä julkisen kuulutuksen lisäksi myös muilla tavoin hyvän hallintotavan mukaisesti. Tulevasta rekisteripoistosta (mm. aikataulu, vaiheet ja mahdollisuus vapaamuotoisen ilmoituksen tekemiseen rekisteripoiston välttämiseksi) viestitään siten myös rekisteriviranomaisen verkkosivuilla, medialle ja asiakasviestinnässä. Erityisesti suurten järjestöjen osalta esitetään rekisteripoistoon varautumisen helpottamista siten, että viranomainen julkaisee rekisteripoiston kohteeksi valikoituvien yhdistysten tiedot verkkosivullaan koneluettavassa muodossa. Yhdistykset ja keskusjärjestöt eivät ole pitäneet näin täydennettyä rekisteripoistomenettelyä yleisesti ongelmallisena.

PRH:n yhteisölinjan (kaupparekisteri, yhdistysrekisteri, säätiörekisteri) toiminnan ja suunnittelun yhteensovittamisen kannalta olisi suotavaa, että laissa ei säädettäisi poistomenettelyn käyttämiselle määräaikoja. Käytännössä esim. 5 vuoden ”karenssiaika” vi-

ranomaisaloitteiselle purkumenettelylle ei parantaisi passiivisten pienten yhdistysten asemaa, koska niissä ei käytännössä seurattaisi tällaisten määräaikojen kulumista. ”Karenssiaika” myös kohtelisi yhdistyksiä sattumanvaraisesti.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

KANE, Allianssi ja professori Halila pitävät mahdollisuutta yhdistyksen purkamiseen rekisteriin merkityn hallituksen puheenjohtajan puuttumisen takia ongelmallisena. Halilan mukaan on mahdollista, että hyvin usein käynnistettäisiin tarpeettomasti menettely sen selvittämiseksi, onko rekisteriin merkityllä hallituksen puheenjohtajalla toimikautta jäljellä.

Oikeusministeriö: Hallituksen puheenjohtaja on ainoa pakollinen yhdistysrekisteriin merkittävä yhdistyksen edustaja, jolle esimerkiksi haaste ja muu tiedoksianto yhdistykselle voidaan toimittaa. Siksi on tärkeää, että myös yhdistysten osalta on tarvittaessa keino reagoida puheenjohtajan puuttumiseen. Vastaavan säännöksen soveltamisesta ei muiden yhteisöjen osalta ole käytännössä aiheutunut ongelmia.

Purkaminen tulee kyseeseen viimesijaisena keinona, jota ennen yhdistykselle varataan tilaisuus korjata puute. Tarkoitus on, että puutteen korjaamiselle varataan riittävän pitkä määräaika siten, että yhdistys voi tarvittaessa järjestää kokouksen uuden puheenjohtajan valitsemiseksi.

PRH ei ole yhdistyksen toimintaa valvova viranomainen. Sillä ei siten ole lakiin perustuvaa toimivaltaa ryhtyä oma-aloitteisesti selvittämään, onko rekisteriin merkityllä puheenjohtajalla toimikautta jäljellä. Siten menettely voisi tulla viranomaisen toimesta vireille ainoastaan silloin, kun yhdistyksestä ei olisi rekisteriin merkittyä puheenjohtajaa.

- Ei tarvetta muuttaa lakiehdotusta. Valiokunnan mietinnössä voidaan tarvittaessa huomioida, että yhdistykselle on varattava riittävästi aikaa puutteen korjaamiseksi.

Vasemmistoliiton mukaan uudistuksen yhteydessä on syytä pohtia, onko mahdollista ylläpitää järjestelmää, jossa PRH ylläpitää jonkinlaista passiivirekisteriä, josta voi tarvittaessa tarkistaa vanhojen yhdistysten (puolueosastojen) tietoja.

Oikeusministeriö: Rekisteriviranomainen säilyttää rekistereistään poistettujen yhteisöjen ja säätiöiden tiedot yleisten arkistointia koskevien vaatimusten mukaisesti. Erityisen rekisterin luominen keskusjärjestöjen tarpeisiin ei kuulu rekisteriviranomaisen perustehtäviin eikä sen toteutukseen ja ylläpitoon voida osoittaa varoja.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Rekisteripoiston oikeusvaikutukset (YhdL 41 b §)

Professori Halilan mukaan ehdotuksesta ei ilmene, mitä yhdistykselle tapahtuu rekisteripoiston jälkeen. Rekisteripoiston oikeusvaikutusten osalta ehdotuksella luodaan Hali-

lan mukaan tarpeeton ja monimutkainen järjestely. Rekisteristä poistettujen yhdistysten tulisi Halilan mukaan jatkaa rekisteröimättöminä, mikä ei vaatisi erityistä sääntelyä.

Oikeusministeriö: Ehdotuksen perustelujen mukaan rekisteristä poistettuun yhdistykseen sovellettaisiin rekisteröimättömiä yhdistyksiä koskevia säännöksiä. Lisäksi perusteluissa selvennetään, että ennen rekisteripoistoa yhdistykselle tulleiden varojen ja velkojen osalta rekisteristä poistettua yhdistystä pidetään yleisten oikeusperiaatteiden perusteella yhteenliittymänä, joka edelleen omistaa rekisteristä poistetun yhdistyksen varat ja vastaa niillä rekisteröidyn yhdistyksen veloista. Viimeksi mainittu ratkaisu vastaa muita yksityisiä yhteisöjä, joiden osalta rekisteripoiston oikeusvaikutuksista säätämistä on pidetty tarpeellisena mm. velkojien aseman turvaamiseksi. Erityisesti kiinteistökirjaamisviranomainen (MML) on arvioinut, että ehdotus mahdollistaa rekisteripoistosta seuraavien tilanteiden käsittelyn aiempaa selkeämmin ja yhdenmukaisemmin.

Rekisteristä poistetun yhdistyksen varojen meneminen valtiolle tulee viimesijaisena vaihtoehtona kyseeseen tilanteissa, joissa varoja ei toisaalta voida käyttää ilman selvitystoimien suorittamista, eikä toisaalta ole käytettävissä riittäviä varoja selvitystoimien suorittamiseksi. Myös voimassa olevassa laissa säädetään varojen menemisestä valtiolle tietyissä tilanteissa.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Rekisteri-ilmoitusten allekirjoittaminen (YhdL 48 ja 52 § / YTJ-lain 14 §)

Professori Mähösen mukaan ehdotus hallituksen kaikkien jäsenten rekisteröinnistä ilmoitusten tekemisen helpottamiseksi on tarpeeton ja harhaanjohtava. Mähönen ei kannata myöskään ehdotusta, jonka mukaan yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan tai hallituksen muun täysivaltaisen jäsenen on allekirjoitettava yhdistyksen rekisteri-ilmoitus. **Akavan ja professori Halilan** mukaan rekisteri-ilmoitusten allekirjoittamista koskeville muutosehdotuksille ei ole riittävää oikeudellista ja yhdistysten toiminnasta johtuvaa perustetta.

Perussuomalaiset suhtautuu varauksella perusilmoituksen ja muutosilmoituksen allekirjoittajan muutokseen. **Vihreät** huomauttaa, että hallituksen esitykseen sisältyvä lisäys ”Muutosilmoituksen voi allekirjoittaa myös ilmoituksen tekemisestä vastuussa olevan valtuuttama” riittäisi jo itsessään kattamaan tarpeen helpottaa rekisteri-ilmoitusten tekemistä ilman että lain tasolla tarvitsisi antaa tätä oikeutta yhtäläisesti kaikille hallituksen jäsenille.

PRH:n mukaan säännös hallituksen jäsenten oikeudesta allekirjoittaa yhdistysrekisteri-ilmoitus on ongelmallinen, jos sen katsotaan aina koskevan kaikkia hallituksen jäseniä. Rekisterinpidon toimivuuden varmistamiseksi PRH esittää harkittavaksi säännöksen täsmentämistä niin, että ilmoituksen voi allekirjoittaa henkilö, joka joko ilmoitetaan uudeksi hallituksen jäseneksi tai joka on rekisteriin merkitty hallituksen jäsen.

Oikeusministeriö: Ehdotuksen mukaan yhdistys voi päättää kaikkien hallituksen jäsenten rekisteröinnistä. Pakkoa tähän ei ole. Tarkoitus on, että oikeus ja velvollisuus rekis-

teri-ilmoitusten tekemiseen on kaikilla hallituksen jäsenillä vain niissä tapauksissa, joissa yhdistys on päättänyt koko hallituksen rekisteröinnistä. Asiantuntijalausuntojen perusteella tämä ei käy lakiehdotuksen sanamuodosta ja perusteluista riittävästi ilmi.

Erityisesti yhdistykset ja keskusjärjestöt sekä rekisteriviranomainen ovat arvioineet ehdotuksen helpottavan yhdistyksen hallinnon ja toiminnan järjestämistä. Käytännössä ehdotus ei lisää tai vähennä väärinkäytösmahdollisuuksia yleisesti toimivana pidettyyn nykytilaan verrattuna. Yhdistyksen päätöksen mukaisesti rekisteriin merkittyjen hallituksen jäsenten osalta oikeus ja velvollisuus rekisteri-ilmoitusten tekemiseen vastaa muita yksityisiä yhteisöjä.

- Muutetaan yhdistyslain 48 §:ää siten, että oikeus ja velvollisuus perusilmoituksen allekirjoittamiseen koskee hallituksen puheenjohtajan lisäksi rekisteriin ilmoitettavaa hallituksen jäsentä. Näin muutettu lain 48 §:n 3 momentti voisi kuulua esimerkiksi seuraavasti:

  ”Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan tai rekisteriin ilmoitetun hallituksen jäsenen on allekirjoitettava ilmoitus ja vakuutettava, että yhdistyksen perustamisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä.”

  Valiokunnan mietinnössä saattaisi olla aiheellista selventää, että muilla hallituksen jäsenillä on oikeus ja velvollisuus yhdistysrekisteri-ilmoituksen tekemiseen vain silloin, kun yhdistyksessä on päätetty koko hallituksen ilmoittamisesta rekisteröitäväksi. Lisäksi mietinnössä voitaisiin todeta, että yhdistyslain 52 §:n 1 momentin viittaussäännöksen perusteella rekisteriin merkitty tai rekisteriin ilmoitettava hallituksen jäsen voi allekirjoittaa yhdistysrekisteriin tehtävän muutosilmoituksen. Sääntelyn yhdenmukaisuuden varmistamiseksi myös uskonnonvapauslakiin on tarpeen tehdä vastaavat muutokset.

  Yhdistyslakia vastaavasti muutetaan yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n 1 momentin 7 kohta kuulumaan esimeriksi seuraavasti:

  ”Rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ovat vastuussa:
  ---
  7) aatteellisen yhdistyksen puolesta yhdistysrekisteriin merkityt hallituksen jäsenet;”

Perussuomalaiset toteaa rekisteri-ilmoitusten laillisuuden valvonnan jäävän lakimuutoksen jälkeen yksinomaan rekisteriviranomaisen vastuulle, mikä ei ole poliittisessa toiminnassa kannatettavaa.

<u>Oikeusministeriö:</u> Laista ehdotetaan poistettavaksi maininta siitä, että hallituksen puheenjohtajan on rekisteri-ilmoituksen yhteydessä vakuutettava, että ilmoituksessa mainitut tiedot ovat oikeat ja että nimenkirjoittajat ovat täysivaltaisia. Erillinen yhdistyslain säännös ei ole tarpeen, koska väärien tietojen ilmoittamiseen viranomaiselle sovelletaan sitä koskevaa yleistä lainsäädäntöä samalla tavalla, kuin kauppa- ja säätiöre-

kisterin osalta. Muilta osin ei ehdoteta muutettavan yleisesti toimivana pidettyä rekisteri-ilmoitusten käsittelytapaa, minkä toteuttaminen käytännössä edellyttäisi tarvetta PRH:lle osoitettaviin lisäresursseihin. Myös uuden lain aikana yhdistys voi tarvittaessa nostaa kanteen sen oikeutta loukkaavan rekisterimerkinnän kumoamiseksi.

- Ei tarvetta muuttaa esitystä

Lainmuutosten voimaantulosäännökset

PRH ehdottaa yhdistyslakiin lisättäväksi siirtymäsäännöksen, jonka mukaan hallituksen muut jäsenet voivat allekirjoittaa perustamisilmoituksen vasta, kun säännös koko hallituksen rekisteröimisestä on voimassa. Lisäksi PRH kiinnittää huomiota siihen, että uskonnonvapauslain osalta ehdotuksesta puuttuvat yhdistyslakia vastaavat siirtymäsäännökset.

- Lisätään lakiehdotuksiin tarvittavat siirtymäsäännökset PRH:n kommenttien mukaisesti.